

fra de forskjellige Sider i Retning af, at den ene eller den anden er forurettet, Paastande, som gribes af Folk, hvem det interesserer, uden at de samtidig huske paa, hvad der siges derimod fra den modsatte Side. Det er altid forekommet mig, at saadanne Spørgsmaal om Skatteprægravationer ere uheldige, og vi have jo ogsaa i vort Land haft Exempler nok derpaa. Jeg paastaar nu, at det er umuligt at klare dette Spørgsmaal mellem By og Land om Prægravationen; thi deels skulde vi saa tage endeel Skatter med, om hvilke det er umuligt at sige noget Bestemt med Hensyn til, hvorledes de falde i Byerne og paa Landet, og deels skulde vi saa sammenligne med hverandre en Mængde forskjellige Skatter, der ere aldeles ueensartede, og som derfor fornøstigtvis slet ikke kunne sammenlignes. Det er jo Noget, vi alle kjende fra den simple Regning, at der ikke kan udbrages noget Facit af ueensartede Størrelser; saaledes kan man efter min fulde Overbeviisning ei heller udbrage noget Facit, naar man sammenligner saa aldeles ueensartede Skatter som f. Ex. Hartkornskatten, Bygningsafgiften, indirecte Brugsafgifter osv. — Det har dernæst ogsaa været en af de Grunde, hvorfor jeg bestandig har ønsket, at man ikke skulde være saa meget ivrig for at komme ind paa denne Discussion, at jeg var overbevist om, at den Anskuelse vilde komme stærkt til orde, som ogsaa er kommen frem, og som væsentlig har bidraget til, at dette Spørgsmaal overhovedet er blevet reist, den Anskuelse nemlig, at den nye Næringslov har været særlig uheldig for Kjøbstæderne. Jeg har i saa Henseende en aldeles modsat Anskuelse. Det er min Overbeviisning, at den nye Næringslov har været gavnlig og retfærdig for Landet, men det er ogsaa min Overbeviisning, at den har været gavnlig for Kjøbstæderne. Den nye Næringslov har i sin Heelhed bidraget og vil hver Dag, netop ved sine Bestemmelser, i høi Grad bidrage til Udviklingen i det Hele af de forskjellige Næringer i Landet, og dette maa absolut virke tilbage paa Byerne. Byerne have med Hensyn

til at vigtigere Industri og Haandværksdrift og med Hensyn til al større og betydeligere Handel netop deri, at de danne det større Marked, saa betydelige Fordele, at det, at Noget af den mindre Næring naturligen gaaer ud paa Landet, fuldstændig opveies af det langt større industrielle Liv og den langt større Omsætning, der overhovedet kommer tilstede. Jeg troer ogsaa, at Forholdene, som de have udviklet sig i vort Land, fuldkomment stadfæste dette. Det er dog klart, at der her i Landet, og navnlig siden man har begyndt paa den friere Udvikling af Næringsforholdene, har fundet en stadig Folkevandring Sted fra Landet til Byerne. Befolkningen stiger, Gud ske Lov, her i vort Land Dag for Dag temmelig stærkt paa Grund af, at vi i det Hele gaae fremad, men Bevægelsen er tillige saaledes, at den stiger meget stærkere i Byerne end paa Landet. Her kunne naturligvis tilfældige Omstændigheder faae nogen Indvirkning, men en saa betydelig Forskjel, som der i saa Henseende viser sig, paastaar jeg, kan kun være en Folge af, at der findes en stor Invandring Sted til Byerne af Folk, som ved deres Arbejde der kunne finde bedre Ernæring, end de kunne finde ved at blive i deres Hjemstavn paa Landet, og dette tyder ikke paa, at Næringen i Byerne er i Tilbagegang. Man kan ikke i saa Henseende drage Beviis fra, at der har været uheldige Forhold med en Creditforening for Kjøbstæderne; som om der ikke har været endnu langt uheldigere Forhold med Hensyn til en Creditforening for Landet; disse Spørgsmaal staae slet ikke i Forbindelse med hinanden. At der har været saadanne uheldige Forhold, er begrundet i heelt andre Aarsager, det berøer paa, at man i en vis Periode har fuldstændig overvurderet en stor Deel Værdier, og naar jeg isjor talte for og var Ordfører for en Lov, som gik ud paa, at man skulde have Tilladelse til at danne en Creditforening for Landet alene i Stiftterne, saa vogtede jeg mig vel — det veed jeg — for at utale, at jeg absolut troede, at Udviklingen paa Landet førte med sig, at Eiendommene der i det Hele og under